

Lausunto

29.01.2026

Asia: VN/7747/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Yleistukilaki

Yleinen näkemyksenne työskentely- ja asumisaikavaatimuksen asettamisesta tavanomainen yleistuen saamisen edellytykseksi

Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei tulisi asettaa yleistuen saamisen edellytykseksi, koska se rikkoo yhdenvertaisuuden periaatetta ja asettaa maassa laillisesti olevat henkilöt (ml. Suomen kansalaiset) eriarvoiseen asemaan.

- **Tavanomaisen yleistuen saamisen edellytykseksi asetettaisiin vaatimus työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon täyttämisestä. Näkemyksenne työskentelyvaatimuksesta**

Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden on lähtökohtaisesti vaikeampi työllistyä kun kanta-suomalaisten. He eivät ole lähtökohtaisesti yhdenmukainen joukko, eikä heillä ole yhtäläiset mahdollisuudet työllistyä. Jo perusosaamistasossa on merkittäviä eroja (luku- ja kirjoitustaito, sekä muut työllistymisen edellyttämät akateemiset taidot). Maan sisällä on merkittäviä eroja työllisyystilanteessa, kuitenkin kaikkien johdattelu suuriin kaupunkeihin ei ole pitkällä aikavälillä tarkoituksenmukaista, koska työvoimaa tarvitaan väestön ikääntyessä kaikkialla Suomessa.

- **Vaihtoehtoisesti tavanomaisen yleistuen edellytykset voisi täyttää kolmen vuoden asumisella Suomessa. Näkemyksenne asumisaikavaatimuksesta**

Kolmen vuoden asumisaikavaade on ongelmallinen tasa-arvoisen kohtelun ja syrjinnän näkökulmasta. Riittävä taloudellinen toimeentulo tukee myös kotoutumista yhteiskuntaan.

Yleinen näkemyksenne kielitaitoa koskevista poikkeuksista työskentely- ja asumisaikavaatimuksen soveltamiseen

Erityisesti erilaisilla kansainvälisen suojelun statuksella oleva henkilöpiiri on hyvin monitahoinen ja valmiudet oppimiseen vaihtelevat suuresti. Turvapaikan myöntämisessä ei ole akateemisten taitojen

pohjavaatimusta, joten ei voida olettaa, että kaikki saavuttaisivat tietyn kielitason määrätyssä ajassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että koulutuksen omaehtoinen hakeminen edellyttää riittävää yhteiskuntaorientaatiota sekä laadullisesti velvoittavaa opetuksentasoa eri toimijoilta.

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, jonka äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

-

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka on osoittanut riittävän suomen tai ruotsin taidon (Eurooppalaisen viitekehysten mukainen B1.1 taso) kielen kahdella osa-alueella. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Erityisesti erilaisilla kansainvälisen suojelun statuksella oleva henkilöpiiri on hyvin monitahoinen ja valmiudet oppimiseen vaihtelevat suuresti. Turvapaikan myöntämisessä ei ole akateemisten taitojen pohjavaatimusta, joten ei voida olettaa, että kaikki saavuttaisivat tietyn kielitason määrätyssä ajassa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että koulutuksen omaehtoinen hakeminen edellyttää riittävää yhteiskuntaorientaatiota sekä laadullisesti velvoittavaa opetuksentasoa eri toimijoilta.

- **Esityksessä on arvioitu, että suurin osa osoittaisi kielitaitonsa kotoutumiskoulutuksesta saatavalla todistuksella. Lisäksi mahdollistettaisiin maksuton keskitason YKI-tutkinnon suorittaminen. Näkemyksenne kielitaidon osoittamisen tavoista**

-

- **Kielitaidon osoittamisen tavat määritettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Näkemyksenne tätä koskevan asetuksenantovaltuuden antamisesta**

-

- **Työskentely- ja asumisaikavaatimusta ei sovellettaisi henkilöön, joka vamman tai muun vastaavan syyn takia voi osoittaa kielitaitoaan. Näkemyksenne tästä poikkeuksesta**

Tämä olisi minimiedellytys, mikäli työskentely- ja asumisaikavaatimus asetetaan. Tähän tulisi kuitenkin saada valtakunnallisesti yhtenäiset kriteerit, mitä tuen myöntäjä noudattaa. Lisäksi tulisi olla määriteltynä lausuntomahdollisuus kotoutumisen, työllistymisen ja sosiaalihuollon viranomaisille /asiantuntijoille, jolla tätä voidaan edistää. Lausuntomahdollisuutta ei tule asettaa liian kapealle toimijajoukolle (esim. pelkästään sosiaalihuollon viranhaltijalle), vaan sen tulee tulla sieltä, missä asiakkaalla on luonteva asiakkuus. Erityisesti perheiden tilanne tulee huomioida, että emme synnytä tällä ratkaisulla lisää lapsiperheköyhyyttä.

- **Esityksen toimeenpanoon liittyy sekä Kelan että työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia asioita. Näkemyksenne toimeenpanoprosessin toimivuudesta**

Mikäli esitys toteutuu sellaisenaan, sosiaalihuollon viranhaltijalle sekä kunnan kotoutumisesta vastaavalle henkilölle tulee antaa yksilöllinen lausuntomahdollisuus, jolla yleistuen pienentäminen voidaan ehkäistä.

Näkemyksenne yleistukilain 8 §:n mukaisen ulkomaalaista koskevan rajoituksen muuttamisesta tilapäisen suojelun oleskeluluvalla maassa olevien osalta

Tilapäisen suojelun statuksella olevia, kiintiöpakolaisia, ihmiskaupan uhreja, turvapaikanhakijoita sekä ilman huoltajaa maahan saapunutta alaikäistä tulisi kohdella yhdenvertaisesti.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki

Näkemyksenne palveluun pääsemisen takuuajasta

-

Näkemyksenne takuuajan kuluessa tarjottavista palveluista

-

Näkemyksenne takuuajan toteutumisen valvonnasta

-

Laki yleisistä kielitutkinnoista

Näkemyksenne maksuttoman keskitason YKI-tutkinnon suorittamisen mahdollistamisesta

-

Esityksen vaikutukset ja perustelut

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista kotoutumisen kannusteisiin

-

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista

-

Näkemyksenne esityksen muista vaikutuksista

-

Näkemyksenne esityksen suhteesta perustuslakiin sekä EU-lainsäädännön ja muiden kansainvälisten velvoitteiden vaatimuksiin

-

Voimaantulo

Näkemyksenne esityksen voimaantulosta

-

Kotoutumistuki ja palveluun pääsemisen takuu aika koskisivat tilanteita, joissa henkilö muuttaa Suomeen ehdotetun lain tultua voimaan. Näkemyksenne tästä siirtymäsäännöksestä

-

Muuta lausuttavaa esityksestä

Muuta lausuttavaa esityksestä.

-

Ihanus Siiri
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue - Siun sote